

Metody sociálně geografického výzkumu (část kvantitativní)

cv. 2.

Alan Faltýnek

Jaro 2024

Definice pojmu Výzkum

„Systematické zkoumání přírodních nebo sociálních jevů s cílem získat poznatky, jež popisují a vysvětlují svět kolem nás“

Základní metody výzkumu:

- Indukce (na základě pozorování vlastností a pravidelností událostí a jevů odvozujeme obecnější pravidlo či zákonitost)
- Dedukce (logicky odvozujeme závěr z množiny jiných tvrzení, která považujeme za pravdivá)
- Abdukce (typ usuzování, při kterém se na základě určité skupiny faktů vytváří vysvětlující hypotéza)

Typy výzkumu

- Základní (řešení klíčových problémů; zabývá se teoretickými otázkami; uživateli jsou zpravidla vědci)
- Aplikovaný (zabývá se otázkami, jež se jednoznačně týkají praxe; výzkumné šetření, praktické problémy)
- Akční (týká se změny současného stavu, témata vztažena k praxi, často politické pozadí)
- Evaluační (hodnocení nejrůznějších programů, politik apod.; „evidence-based“ hodnocení – na základě empirických dat)
- Kritický (identifikuje daný problém a jeho kritikou se snaží o nápravu)

Stádia výzkumu

- Explorace (průzkum)- vstup do nového tématu; formulace otázek pro další zkoumání, vznik konceptů
- Deskripce - (popis) – poskytnutí podrobného obrazu situace jevu či vztahů
- Explanace – (vysvětlení) – snaha a pokus o vysvětlení daného jevu či fenoménu
- Predikce – předpověď či odhad vývoje fenoménu či procesu

Pojmy

- **Paradigma** (určitý vzor, který je v daném období považovaný za hlavní; jedno paradigma nahrazuje druhé X doplňují a zpřesňují se)
- **Teorie** (ucelený systém, abstraktně zaměřený na vysvětlení vybraných fenoménů)
- **Koncept** (abstrakce, zabývající se vlastností nebo procesem; na konceptech jsou většinou vystavěny teorie)
- **Definice** (prostředek k upřesnění a jednoznačnému určení daného pojmu)

Zadání cvičení

- Cvičení je zaměřeno na problém **konceptualizace**
- **Konceptualizace:** tj. tvorby konceptu, který reprezentuje určitý fenomén, vlastnost či proces v sociálně-geografickém výzkumu
- **Konceptualizace:** (odborně) sémantické vymezení konceptů, tj. hypotetických a teoretických pojmů, kategorií, taktik, strategií, scénářů, námětů a vztahů mezi nimi modelujících a reprezentujících systematicky určitou část světa, věcné oblasti, skutečnosti, jevů
- Sociologický slovník vysvětluje konceptualizaci jako „...tu část výzkumné fáze empirického výzkumu, v níž se hledají a definují pojmy k uchopení výchozí problémové situace...“

Zadání cvičení

- Pokuste se navrhnout (třeba i s využitím odborné literatury) výzkumné koncepty následujících fenoménů a procesů:
 - o urbanizace
 - o městská aglomerace
 - o každodenní aktivity
 - o konzumní společnost
 - o deindustrializace

Shrnutí

- Ke každému fenoménu jeden výzkumný koncept (stačí jedna až dvě věty)
- Příští týden budou namátkově koncepty prezentovány

- Odevzdání
 - Úterní skupiny: do pondělí 4. 3. do 23:59
 - Středeční skupina: do úterý 5. 3. do 23:59
 - Do příslušné odevzdávnice

Dotazy?